

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

3 Vtrum spes sit in damnatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

SED CONTRA est, qd' Apost. A dicit ad Rom. 8. Quod uidet q's, quid sperat? sed beati fruuntur Dei uisione: ergo in eis spes loci non habet.

RESPON. Dicendū, q' subtra- cto eo, quod dat speciem rei, resoluitur species, & res nō pōt eadē remanere: sicut remota forma corporis naturalis non remanet idem secundum speciem. Spes autē recipit speciem a suo obiecto principali, sicut & cetera uirtutes, ut ex supradictis patet. Obiectum autē principale eius est beatitudo aeterna, s'm qd' est possibilis haberi ex auxilio diuino, ut supra dictū est. Quia ergo bonū arduum possibile non cadit sub ratione spei, nisi s'm qd' est futurum: ideo cum beatitudo iā non fuerit futura, sed p'sens, non potest ibi esse uirtus spei. Et ideo spes, sicut & fides, euacuatur in patria, & neutrum eorum in beatis esse potest.

AD PRIMVM ergo dicēdū, q' Christ' est cōprehēsor, & per consequē beatus quantum ad diuinam fruitionē, erat tñ simul uiuitor, quantum ad passibilitatē naturā, quam adhuc gerebat: & ideo gloriam impassibilitatis & immortalitatis sperare potuit, nō tñ ita, quod haberet uirtutē spei, quae nō respicit gloriā corporis, sicut principale obiectum, sed potius fruitionem diuinam.

AD SECUNDVM dicendū, q' beatitudo sanctorū dī uita aeterna per hoc, quod Deo fruunt, efficiunt quodāmodo participes aeternitatis diuinā. q' excedit omne tēpus. Et ita cōtinuatio beatitudinis nō diuersificat per p'sens, präteritum, & futurū: & ideo beati non hnt spem de continuatio- ne beatitudinis, sed hnt ipsam re- quia non est ibi ratio futuri.

AD TERTIVM dicēdū, q' durā te uirtute spei, cadē spe aliq's sperat beatitudinē sibi, & aliis: sed euacuata spe in beatis, s'm quā spe rabant sibi beatitudinē, sperāt quidem aliis beatitudinē, sed nō uirtute spei, sed magis ex amore charitatis. Sicut etiam qui habet charitatem Dei, eadem charitate

AD QVARTVM dicendū, quod cum spes sit uirtus theolo- gica habens Deum pro obiecto, principale obiectum spei est gloria animā, quae in fruitione diuina cōsistit, non autē gloria corpo- ris. Gloria ē corporis, et si habeat rōnē ardui per cōparationē ad na- turā humanā, non habet tamen

rationem ardui habenti gloriam animae, tum quia gloria corporis est minimum quiddam in com- paratione ad gloriam animae: tum etiam quia habens gloriam ani- mae, habet iam sufficēter causam gloriae corporis.

ARTICVLVS III. Vtrum spes sit in damnatis.

AD TERTIVM sic procedi- tur. Videtur, q' in damnatis sit spes. Diabolus n. est damnatus, & princeps damnatorum, secun- dum illud Matt. 25. Ite maledicti in ignem aeternum, qui paratus est diabolo, & angelis eius: sed dia- bolus habet spem, secundum il- lud Iob. 40. Ecce spes eius frustra- bitur eum, ergo uidetur quod dā- nati habeant spem.

¶ 2. Præ. Sicut fides est formata & informis, ita & spes: sed fides in- formis pōt esse in demonibus, & damnatis, scdm illud Iacob. 2. De- mones credunt, & cōtremiscunt, ergo uidetur quod etiam spes in- formis potest esse in damnatis.

¶ 3. Præ. Nulli hominū post mor- tē accrescit meritū, uel demeritū, qd' in uita non habuit, secundum illud Eccl. 11. Si ceciderit lignum ad Austrum, aut ad Aquilonem, in quocumque loco ceciderit, ibi erit: sed multi, qui damnantur, habuerunt in hac uita spem, numq' desperantes, ergo etiam in futura uita spem habebunt.

SED CONTRA est, q' spes cau- sat gaudium, secundum illud Ro. 12. Spe gaudentes: ed damnati non sunt in gaudio, sed in dolore & luctu, secundum illud Ier. 65. Serui mei laudabunt p' exultatione cordis, & uos clama- bitis p' dolore cordis, & p' contritione spiritus ululabitis, ergo spes non est in damnatis.

RESPON. dicēdū, q' sicut de rōne beatitudinis ē, ut in ea getet uolūtas: ita de rōne penaē est, ut id qd' p' pena infligitur, uoluntati repugnet. Nō aut pōt uolūtas getare, uel ei repugnare, qd' ignorat. Et iō Augu- * dicit sup. Gen. ad literā, q' angeli p'fecte beati cē nō poterāt i primo statu añ cōfirmationē, uel lapsū, cū nō eēt p'scīi sui euentus. Reqrif. n. ad perfectā & uerā beatitudinē, ut aliquis certus sit de sua beatitu- dinis perpetuitate, aliq'n uolūtas nō quietaretur. Si militet cū p'pctuitas dānationis pertineat ad penā dānatorū, nō uere haberet rōnē penaē, nisi uolunta- ti repugnaret, qd' eē nō posset, si p'pctuitatē suā dāna- tiōis ignoraret. Et iō ad cōdōnē misericōrdiā dānatorū p'tinet, ut ipsi sciāt, q' nullo mō pnt dānationē euade- re, & ad beatitudinē puenire. Vñ dī Iob 15. Non credi- dit, q' reuerti possit de tenebris ad lucē. Vñ patet, q' non pnt apprehēdere beatitudinē, ut bonum possi- bile, sicut nec beati ut bonum futurum: & iō neq' in beatis, neq' in dānatis est spes: sed in uiuitoribus siue sint in uita ista, siue i purgatorio, pōt eē spes, q' a vtro- biq' apprehēdunt beatitudinē ut futurum possibile.

AD PRIMVM ergo dicēdū, quod sicut Greg. dicit 33. Mora. hoc dicitur de diabolo secundum mēbra eius, quorū spes annullabit. Vel si intelliga- Secunda Secundae S. Thoma. F 4 tur

sum. Nec obstat, q' en- tia rōnis sūt hmoi de nominatiōe cōdōnes. Hnt. n. reales causas, quib. repugnat aliæ reales cā, in eodem, ex quib' redundat oppositæ denominati- ones in obiectis. V. g. In obiecto fidei & spei, nō uideri, e cōdō denominatiua tantū: sed causa eius, puta, talis dispō subiecti, ē realis: & huic dispōni reali cōtrariatur alia dispō realis in eodē, puta, esse alicūm lu- mine gloriā consum- mata, ex qua in obie- cto redundat oppo- sita denominatio, scilicet uisum.

¶ Super quæst. de anima. articulum tertium.

IN artic. 3. in respō- sione ad secundū, aduerte, quod author non dicit fidem in- formem esse in dam- natis, sed dicit com- paratam, quod magis potest esse fides in formis in dānatis, quā spes: quod est dicere, q' fides est minus in- cōpossibilis statū damnatorū, quā spes: neutra tamen in eis esse uidetur, iuxta sit perius determinata in q. 5. art. 2.

¶ In articulo quarto nihil occurrit scribē- dum.

¶ Super

Li. 17. & 19. tom. 3.

Li. 33. ca. 24. artic. 2. & 3.

UNIVERSITÄTS- BIBLIOTHEK PADERBORN

tur de ipso diabolo, potest referri ad sp̄e; qua sperat se de sanctis uictoriam obtinere, secundum illud qd supra praemisit. Hec fiduciam, q̄ lordanis influat in os eius. Hec autem non est spes, de qua loquimur.

Enchiridii c. 8. 10. 1. **AD SECUNDVM** dicendum, q̄ sicut Aug. * dicit in Enchiridii, Fides est & malorum rerum, & bonarum, & praeteritarum, & praesentium, & futurarum, & suarum, & alienarum. Sed spes non est nisi rerum bonarum futurarum ad se pertinentium: & ideo magis potest esse fidelis in formis in damnatis, quam spes, quia dona diuina non sunt eis futura possibilis, sed sunt eis absentia.

AD TERTIVM dicendum, quod defectus spei in damnatis non uariat de merito, sicut nec euacuatio spei in beatis auget meritum: sed utrumq; continet propter mutationem status.

ARTICVLVS IIII.

Utrum spes uiatorum habeat certitudinem.

Veri. q. 4. art. 2. ad 4.

q. 17. art. 1.

11. q. 11. ar. 5.

11. 1. sent. dist. 26. Para. A.

AD QVARTVM sic procedit. Vt q̄ spes uiatorum non habeat certitudinem, spes n. est in uoluntate sicut in subiecto: sed certitudo non pertinet ad uoluntatem, sed ad intellectum. ergo spes non habet certitudinem.

¶ 2. Præ. Spes ex gratia & meritis pronenit, ut supra dictum est: sed in hac uita scire per certitudinem non possumus, quod gratiam habeamus, ut supra dictum est. ergo spes uiatorum non habet certitudinem.

¶ 3. Præ. Certitudo esse non potest de eo, quod potest deficere: sed multi uiatores habentes sp̄e, deficiunt a securitate beatitudinis. ergo spes uiatorum non habet certitudinem.

SED CONTRA est, quod spes est certa expectatio futuræ beatitudinis, sicut Magister dicit 2. 6. dist. 3. sententiarum, quod potest accipi ex hoc quod dicitur 2. ad Timo. 1. Scio cui credidi, & certus sum, quia potens est depositum meum seruare.

RESPON. Dicendum, quod certitudo inuenitur in aliquo dupliciter, scilicet essentialiter, & participatiue. Essentialiter quidem inuenitur in ui cognoscitiua: participatiue autem in eo, quod ui cognoscitiua mouetur infallibiliter ad finem suum, secundum quem modum dicitur, quod natura certitudinaliter operatur tanquam mota ab intellectu diuino certitudinaliter mouente unumquodque ad suum finem. Et per hunc est modum uirtutes morales certius arte dñi operari, in quantum per modum naturæ mouentur a ratione ad suos actus. Et sic est spes certitudinaliter tendit in suum finem, quasi participans certitudinem a fide, quæ est in ui cognoscitiua. Unde patet responsio ad Primum.

AD II. dicendum, quod spes non innitur principaliter gratia iam habita, sed diuina omnipotentia & misericordia, & per quam etiam qui gratiam non habet, eam consequi potest, ut sic ad uitam æternam perueniat. De omnipotentia autem Dei & misericordia eius certus est quicumque fidem habet.

AD III. dicendum, quod hoc, quod aliqui habentes sp̄e, deficiunt a consecutione beatitudinis, contingit ex defectu liberi arbitrii ponentis obstaculum peccati, si autem ex defectu diuinæ potentie, uel misericordie cui spes inicitur. Vñ hoc non iudicat certitudinem spei.

Super quest. decima. nona articulum primum.

In ar. 1. q. 19. aduerte, quod in prime partis commentariis dictum est, malum culpæ intraneum dicitur a

QVAESTIO XIX.

De dono timoris, in duodecim articulos diuisa.

DEINDE considerandum est de dono timoris.

ET CIRCA hoc queruntur duodecim.

¶ Primo, Utrum Deus debeat timeri.

¶ Secundo, De diuisione timoris in timorem filialem, initialem, seruilem, & mundanum.

¶ Tertio, Utrum timor mundanus semper sit malus.

¶ Quarto, Utrum timor seruilis sit bonus.

¶ Quinto, Utrum sit idem in substantia cum filiali.

¶ Sexto, Utrum adueniente charitate excludatur timor seruilis.

¶ Septimo, Utrum timor sit initium sapientie.

¶ Octauo, Utrum timor initialis sit idem in substantia cum timore filiali.

¶ Nono, Utrum timor sit donum Spiritus sancti.

¶ Decimo, Utrum crescat crescens charitate.

¶ Undecimo, Utrum maneat in patria.

¶ Duodecimo, Quid respondeat ei in bonis & fructibus.

ARTICVLVS PRIMVS

Utrum Deus possit timeri.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur Deus timeri non posse. Obiectum est malum futurum, ut supra habitum est: est expers omnis mali, cum sit ipsa bonitas. Deus timeri non potest.

¶ 2. Præ. Timor spei opponitur: sed spes de Deo, ergo non possumus & simul timere.

¶ 3. Præ. Sicut Philosophus dicit in 2. Ethicorum de quibus nobis mala pueniunt: sed mala nobis a Deo, sed ex nobis ipsis, secundum 13. Perditio tua ex Israel, ex me auxilium.

Deus timeri non debet.

SED CONTRA est, quod dicitur Ier. 17. timebit te o rex gentium? Et Malai. 3. timor meus ubi timor meus?

RESPON. Dicendum, quod sicut spes habet obiectum, quorum unum est ipsum bonum futurum, adeptionem quis expectat: aliud autem est malum per quem expectat se adipisci quod sperat: timor duplex obiectum habere potest, quod est ipsum malum, quod homo refugit: quod est illud, a quo malum prouenire potest: quod est Deo, qui est ipsa bonitas, obiectum timoris non potest: sed secundo modo potest timoris, in quantum. (ab ipso, uel per eum) ad ipsum nobis potest aliquod malum immineat: ipso quidem potest nobis imminere malum, non est simpliciter malum, sed secundum ordinem aut simpliciter. Cum n. bonum dicitur in ordine, malum autem importet huius ordinis: malum est malum simpliciter, quod excluditur sine ultimo, quod est malum culpæ. Malum ne est quidem malum, in quantum potest obiectum culare bonum: est tamen bonum simpliciter, quod pendet ab ordine finis ultimi. Per consequens ad Deum potest nobis malum peruenire, ut dicitur ad Deum timor.

¶ Ad Primum ergo dicendum, quod timor non est malum quod homo refugit, & timor non est malum, quod in Deo est malum.

¶ Ad II. dicendum, quod in Deo est malum, quod in Deo est malum.

¶ Ad III. dicendum, quod in Deo est malum, quod in Deo est malum.

¶ Ad IV. dicendum, quod in Deo est malum, quod in Deo est malum.

¶ Ad V. dicendum, quod in Deo est malum, quod in Deo est malum.

¶ Ad VI. dicendum, quod in Deo est malum, quod in Deo est malum.

¶ Ad VII. dicendum, quod in Deo est malum, quod in Deo est malum.

¶ Ad VIII. dicendum, quod in Deo est malum, quod in Deo est malum.

¶ Ad IX. dicendum, quod in Deo est malum, quod in Deo est malum.

¶ Ad X. dicendum, quod in Deo est malum, quod in Deo est malum.

¶ Ad XI. dicendum, quod in Deo est malum, quod in Deo est malum.

¶ Ad XII. dicendum, quod in Deo est malum, quod in Deo est malum.